

1. Hyrwyddo Dargyfeirio

Mae plant ac oedolion ifanc o gefndiroedd ethnig amrywiol yn llai tebygol o ddewis/cael cynnig Datrysiaid y Tu Allan i'r Llys (OoCD)/ Rhybuddiad Ieuenctid oherwydd:

- Ofn a diffyg ymddiriedaeth yn y System Cyfiawnder Troseddol (CJS) yn dilyn profiadau personol, teuluol a chymunedol
- Straen a thrawma hiliol wrth iddynt gael eu harestio a rhyngweithiadau blaenorol â'r Heddlu
- Rhagfarn hiliol a lens risg/peryl wrth asesu yn y ddaifa yn arwain at dariffau uwch a thrin plant fel oedolion
- Cyngor cyfreithiol aneglur
- Diffyg cymorth a gwneud penderfyniadau holistaidd yn ystod y cyfnod cadw yn y ddaifa rhwng yr Heddlu a gwasanaethau cymorth Dargyfeirio

2. Deall Realiti Bywyd

Gall plant ac oedolion ifanc o gefndiroedd ethnig amrywiol wynebu realiti cymhleth yn cynnwys (ond heb fod yn gyfyngedig i):

- Straen a thrawma hiliol
- Diffyg ymddiriedaeth yn y System Cyfiawnder Troseddol (CJS) a phrofiadau gwael o'r system, yn enwedig mewn perthynas â'r Heddlu
- Hunan-barch isel
- Chwalfa deuluol
- Trais a cham-drin domestig
- Defnyddio sylweddau
- Iechyd meddwl a hunan-niweidio
- Rheolaeth emosiynol wael
- Perthnasoedd afiach
- Profiadau Niweidiol yn ystod Plentynod (profiadau ACE) a Thrawma
- Profiadau gwael yn yr ysgol a gwaharddiadau
- Ddim mewn Addysg, Cyflogaeth na Hyfforddiant (NEET)
- Anabledd (heb) ddiagnosis
- Tlod
- Atebolrwydd rhieni

Anghymesuredd

Mae hyn yn golygu bod nifer anghymesur o blant ac oedolion ifanc o'r fath yn treiddio'n ddyfnach i'r System Cyfiawnder Troseddol. Mae hyn yn niweidiol i gyfleoedd bywyd yn y dyfodol, yn drawmatig, ac yn creu profiad o gyfiawnder sy'n rhagfarnllyd a gwahaniaethol o ran hil.

Mae Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliol ar gyfer Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru yn hyrwyddo'r angen am fwy o ffocws, ymrwymiad a darpariaeth o brofiadau a chyfleoedd dargyfeirio cynhwysol sy'n wrth-hiliol ac yn gymwys yn ddiwylliannol i blant ac oedolion ifanc o gefndiroedd ethnig amrywiol.

3. Y Plentyn yn Gyntaf a Chanolbwyntio ar Anghenion

Mae angen i blant gael eu:

- Trin fel plant
- Cefnogi i ddatblygu hunaniaeth rhag-gymdeithasol
- Cynnwys yn y broses o wneud penderfyniadau
- Dargyfeirio i ffwrdd o'r system cyfiawnder troseddol

Mae egwyddorion y Plentyn yn Gyntaf yn:

- seiliedig ar dystiolaeth
- canolbwyntio ar gryfderau plant
- atal (ail)droseddu
- creu cymunedau mwy diogel gyda llai o ddioddefwyr

4. Ystyriaethau Penodol

Ydych chi'n myfyrio ar eich ymarfer a'ch dull o wneud penderfyniadau mewn perthynas â'r canlynol:

- Eich rôl a'ch grym
- Eich arddull cyfathrebu
- Rhagfarn hiliol a diarwybod
- Rhagfarn o ran rhywedd, oedran a chrefydd
- Tariffau uwch/trin plant fel oedolion
- Defnyddio lens risg
- Plant a theuluoedd yn ymddiried yn och chi
- Meddyliau darparwyr dargyfeirio

Ydych chi'n...?

- Rhoi'r plentyn yn gyntaf
- Ystyriol o Drawma
- Ystyriol o Rywedd
- Ystyriol o Drawma Hiliol
- Gwrth-hiliol
- Cymwys yn ddiwylliannol
- Adfero

Ydych chi wedi ystyried?

- Anghenion anabledd
- Anghenion iechyd meddwl
- Anghenion iaith
- Anghenion cymorth dargyfeirio
- Anghenion cyngor cyfreithiol
- Profiad ac anghenion dioddefwyr

5. Cydweithio

Dylai penderfyniadau ynghylch dargyfeirio a datblygu cynllun gynnwys yr holl randdeiliaid:

- Y plentyn/oedolyn ifanc
- Heddlu Cyfiawnder Ieuenctid/yr Heddlu
- Gwasanaeth Cyfiawnder Ieuenctid
- Darparwr dargyfeirio arbenigol
- Prif ddarparwr gofal
- Gwasanaethau Cymdeithasol
- Addysg
- Gwasanaethau arbenigol eraill h.y. iechyd meddwl

6. Cytuno ar Ddargyfeiriad

Dylech chi gynnig cymorth sydd:

- Dan arweiniad darparwr dargyfeirio
- Wedi'i gyd-gynhyrchu gyda'r plentyn
- Ar ffurf cyfyrddiad ysgafn 3-5 ymyriad
- Yn diwallu anghenion ac yn holistaidd
- Yn rhag-gymdeithasol
- Ar gael bob wythnos fel arfer am gyfnod o 3 mis o leiaf

8. Cofiwch...

**Gwrth-hiliol
Y Plentyn yn Gyntaf
Holistaidd ac wedi'i Arwain
gan Blant
Diwallu anghenion
Hyrwyddo Dargyfeirio
Ystyriol o Drawma Hiliol
Cydweithio**

7. Cymorth Dargyfeirio

§Mae cymorth a darpariaeth dargyfeirio fel arfer yn cael eu darparu er mwyn diwallu anghenion holistaidd. Byddant yn **cynnwys 3-5 ymyriad** yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i'r canlynol:

Cymorth emosiynol a chymdeithasol	Cymorth defnyddio sylweddau	Profiadau cymdeithasol
Cyfiawnder Adferol	Therapi Iechyd Meddwl	Datblygu perthnasoedd iach
Addysg, cyflogaeth neu hyfforddiant		Profiadau cyfoethogi
Datblygu hunan-alluedd ac atebolrwydd personol		Asesiad/cymorth anabledd